

ISSN 2413-9971

НАУКОВИЙ ВІСНИК

СЕРІЯ

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ ТА СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО

28`2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
УЖГОРОДСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

Серія
**МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ
ТА СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО**

Випуск 28

Частина 2

Ужгород-2019

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

- Головний редактор:** **Палінчак Микола Михайлович** – декан факультету міжнародних економічних відносин Ужгородського національного університету, доктор політичних наук, професор
- Заступники головного редактора:** **Приходько Володимир Панасович** – завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Ужгородського національного університету, доктор економічних наук, професор
Химинець Василь Васильович – професор кафедри міжнародних економічних відносин Ужгородського національного університету, доктор економічних наук, професор
- Відповідальний секретар:** **Дроздовський Ярослав Петрович** – доцент кафедри міжнародних економічних відносин Ужгородського національного університету, кандидат економічних наук
- Члени редколегії:** **Ярема Василь Іванович** – завідувач кафедри господарського права Ужгородського національного університету, доктор економічних наук, професор
Мікловда Василь Петрович – завідувач кафедри економіки підприємства Ужгородського національного університету, доктор економічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії наук України
Філіпенко Антон Сергійович – доктор економічних наук, професор кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Інституту міжнародних відносин КНУ ім. Тараса Шевченка, заслужений професор КНУ ім. Тараса Шевченка, академік АН ВШ України
Газуда Михайло Васильович – професор кафедри економіки підприємства Ужгородського національного університету, доктор економічних наук, професор
Луцишин Зоряна Орестівна – професор кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Інституту міжнародних відносин КНУ ім. Тараса Шевченка, доктор економічних наук, професор
Старостіна Алла Олексіївна – завідувач кафедри міжнародної економіки економічного факультету КНУ ім. Тараса Шевченка, доктор економічних наук, професор
Слава Світлана Степанівна – професор кафедри економіки підприємства Ужгородського національного університету, кандидат економічних наук, доцент
Черленяк Іван Іванович – професор Ужгородського національного університету, доктор наук з державного управління
Заяць Олена Іванівна – доцент кафедри міжнародних економічних відносин Ужгородського національного університету, кандидат економічних наук
Ерфан Єва Алоїсівна – доцент кафедри міжнародних економічних відносин Ужгородського національного університету, кандидат економічних наук
Кушнір Наталія Олексіївна – доцент кафедри міжнародних економічних відносин Ужгородського національного університету, кандидат економічних наук
Шинкар Віктор Андрійович – доцент кафедри міжнародних економічних відносин Ужгородського національного університету, кандидат економічних наук
Король Марина Михайлівна – доцент кафедри міжнародних економічних відносин Ужгородського національного університету, кандидат економічних наук
Рошко Світлана Михайлівна – доцент кафедри міжнародних економічних відносин Ужгородського національного університету, кандидат філософських наук
Іляшенко Анфіса Христофорівна – професор кафедри публічних, корпоративних фінансів та фінансового посередництва Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, доктор економічних наук, професор
Бурунова Олена – доктор економічних наук, професор Полонійського університету (Республіка Польща)
Andrzej Krynski – доктор габілітований, професор, ректор Полонійського університету (Республіка Польща)
Ioan Horga – доктор історичних наук, професор Університету Орадеа (Румунія)
Eudmila Lipková – доктор економічних наук, професор Братиславського економічного університету (Словаччина)

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Coperticus

Науковий вісник Ужгородського національного університету.
Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»
включено до переліку наукових фахових видань України з економіки
на підставі Наказ МОН України від 21 грудня 2015 року № 1328.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченою радою Державного вищого навчального закладу
«Ужгородський національний університет»
на підставі Протоколу № 11 від 12 листопада 2019 року.

Свідectво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія KB № 21015-10815P,
видане Державною реєстраційною службою України 29.09.2014 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2019

© Колектив авторів, 2019

ЗМІСТ

Крот Ю. М., Бразілій Н. М. СУЧАСНА СИСТЕМА НАГЛЯДУ ТА КОНТРОЛЮ НАД ЯКІСТЮ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ.....	7
Курило О. В., Шмуратова К. В. УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	12
Лисенко О. В. ПОРІВНЯННЯ МЕТОДІВ КОРОТКОСТРОКОВОГО ПРОГНОЗУВАННЯ ДЛЯ СПАДНОГО ВИРОБНИЧОГО ПРОЦЕСУ.....	16
Ліганенко І. В., Надточій А. С. УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ НА ОСНОВІ ЛОГІСТИЧНИХ ПІДХОДІВ.....	22
Макаренко О. І., Землянський О. О. АНАЛІЗ ДИНАМІКИ СТРУКТУРНИХ ЗМІН ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ТА ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ.....	26
Марченко О. Ю. СПЕЦИФІЧНІ РИСИ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	32
Мехович С. А., Сікетіна Н. Г. ФОРМУВАННЯ АДАПТАЦІЙНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ У ЗОВНІШНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	36
Морозова О. С., Морозов О. В., Волочнюк Є. Г. РОЗВИТОК РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЗМІН КЛІМАТУ В ПІВДЕННОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ.....	42
Мякушко Н. С., Фисун І. В. СИСТЕМА ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ З УРАХУВАННЯМ ДОСВІДУ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН.....	48
Навроцький Я. Ф. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЮ ТЕХНІКОЮ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	55
Педан М. Л. ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ СТРАТЕГІЧНОГО МАРКЕТИНГУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....	61
Петровська О. М., Недолужко С. С. РІВЕНЬ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В УКРАЇНІ ЯК РУШІЙНИЙ ЧИННИК ЗРОСТАННЯ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	65
Погореленко Н. П., Недождій В. В. АНАЛІЗ ТА ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	69
Ромашенко О. С. КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ.....	76
Рубанов П. М. АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ КРИПТОВАЛЮТ.....	82
Рудик О. А. МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН У ПІДВИЩЕННІ ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ.....	87

Семенов К. Л. ФОРМУВАННЯ МАРКЕТИНГ-ЛОГІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ ПІДПРИЄМСТВ У ВИРОБНИЧО-ТОРГОВЕЛЬНИХ ЛАНЦЮГАХ НА ОСНОВІ ЯДРА БІЗНЕСУ.....	91
Сергієнко О. А., Голофаєва І. П., Швець А. Д. РОЗРОБЛЕННЯ ОПТИМІЗОВАНОЇ МОДЕЛІ ЛОГІСТИЧНИХ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАЧАННЯ-РОЗПОДІЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	98
Скригун Н. П., Наумко Т. А. АРОМАМАРКЕТИНГ: СУТНІСТЬ, ІНСТРУМЕНТИ ТА МЕХАНІЗМ ДІЇ.....	106
Тополєнко Н. М., Уланович Т. Ю. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ.....	111
Устїк Т. В. УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВИМИ СТРАТЕГІЧНИМИ РІШЕННЯМИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПРОВЕДЕНОГО МАТРИЧНОГО АНАЛІЗУ АСОРТИМЕНТУ.....	115
Федишїн М. П., Жаворонок А. В., Ковальчук Н. О. МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРИЗОВИХ ЯВИЩ БАНКІВСЬКОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ.....	121
Chaikovska Maryna, Chushankova Valeria MODERN MARKETING TOOLS AND DETERMINANTS IN TERMS OF GLOBALIZATION.....	126
Чміль А. С. ДИНАМІКА ВИРОБНИЦТВА ТА ЕКСПОРТУ МЕДУ В УКРАЇНІ.....	131
Chornyi Oleh CONVERGENCE BETWEEN EASTERN EUROPE AND UKRAINE: THE WAYS OF IMPROVEMENT.....	134
Shagina Sofia, Bychkova Natalia THE ROLE OF VALUE DRIVERS IN VALUE-BASED MANAGEMENT CONCEPT.....	138
Шапошнікова І. О. ДО ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПЕРВИННОГО РИНКУ ЖИТЛА.....	143
Швець Ю. О. ДОСЛІДЖЕННЯ ЧИННИКІВ ВПЛИВУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ОПЕРАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ.....	148
Шишкіна О. В. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ВИЗНАЧЕННЯ СХИЛЬНОСТІ ДО РИЗИКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	153
Шюкюров Неман Алиширин оглу ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ МЕХАНИЗМЫ РАЗВИТИЯ КОММУНИКАЦИИ В АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ РАЙОНАХ СТРАНЫ.....	158
Юдіна С. В., Летучий В. В., Стіпанов А. О. ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ТА ОЦІНКИ ПОЗИКОВИХ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	162
Юдіна М. І. ЗНАЧЕННЯ ОБЛІКУ В ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	169
Яценко О. М., Ускова Д. С. СУЧАСНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ТА ФОРМИ МІЖНАРОДНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ СУПЕРЕЧОК.....	173

CONTENTS

Krot Yliya, Braziliy Natali MODERN SYSTEM OF SUPERVISION AND QUALITY CONTROL OF AUDIENCE SERVICES IN UKRAINE.....	7
Kurylo Olena, Shmuratova Kateryna IMPROVEMENT OF FINANCIAL REGULATION OF PRE-SCHOOL EDUCATION IN UKRAINE.....	12
Lysenko Olena JUXTAPOSITION OF SHORT-TERM PROGNOSTICATION METHODS FOR DECREASING INDUSTRIAL PROCESSES.....	16
Liganenko Iryna, Nadtochiy Alina MANAGEMENT OF PHARMACEUTICAL ENTERPRISES BASED ON LOGISTIC APPROACHES.....	22
Makarenko Olena, Zemlianskyi Oleksandr ANALYSIS OF THE DYNAMICS OF STRUCTURAL CHANGE IN THE UKRAINE'S ECONOMY AND THE ZAPORIZHZHYA REGION.....	26
Marchenko Alexander SPECIFIC FEATURES OF INFORMATION AS ECONOMIC CATEGORY IN CONDITIONS OF INFORMATION ECONOMY.....	32
Mehovich Sergey, Siketina Natalya FORMATION OF ADAPTATION COMMUNICATIONS OF ENTERPRISE' ACTIVITIES TO THE EXTERNAL ENVIRONMENT.....	36
Morozova Olena, Morozov Alexei, Volochnyuk Evgeny DEVELOPMENT OF RECREATION AND TOURIST ACTIVITIES IN CONDITIONS OF CLIMATE CHANGE IN SOUTHERN REGION OF UKRAINE.....	42
Myakushko Nadiya, Fysun Iryna THE PENSION SYSTEM OF UKRAINE: THE STATE AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT TAKING INTO ACCOUNT THE EXPERIENCE OF FOREIGN COUNTRIES.....	48
Navrotsky Yaroslav PROVISION OF AGRICULTURAL PRODUCTION OF AGRICULTURAL EQUIPMENT: THE MODERN STATE AND THE PERSPECTIVE.....	55
Pedan Marina FEATURES OF CONSTRUCTION OF STRATEGIC MARKETING SYSTEM OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY OF ENTERPRISES.....	61
Petrovska Oksana, Nedoluzhko Snizhana WAGE LEVEL IN UKRAINE AS A DRIVING FACTOR OF MIGRATION PROCESS INCREASE.....	65
Pogorelenko Nataliia, Nedoehdii Valerii ANALYSIS AND FEATURES OF REGULATION CREDIT ACTIVITY OF BANKS IN MODERN CONDITIONS.....	69
Romashchenko Olga COMPLETE EVALUATION OF THE EFFICIENCY OF WORK WITH SUPPLIERS.....	76
Rubanov Pavlo ANALYSIS OF THE DEVELOPMENT OF THE WORLD CRYPTOCURRENCY MARKET.....	82
Rudyk Oleh METHODICAL INSTRUMENTS OF SOCIO-LABOR RELATIONS REGULATION MECHANISM IN IMPROVING THE QUALITY OF LIVING POPULATION.....	87

Semenov Konstantyn FORMATION OF MARKETING-LOGISTICAL SUPPORT FOR BUSINESS DEVELOPMENT OF ENTERPRISES IN PRODUCTION AND TRADE CHAINS BASED ON THE CORE OF BUSINESS.....	91
Sergienko Olena, Golofaieva Iryna, Shvets Anastasia DEVELOPMENT OF OPTIMIZED MODEL OF ENTERPRISES' SUPPLY-DISTRIBUTION LOGISTICS CHAINS.....	98
Skryhun Nataliia, Naumko Tetyana AROMA MARKETING: ESSENCE, INSTRUMENTS AND MECHANISM OF ACTION.....	106
Topolenko Nadezhda, Ulanovich Tatyana FEATURES OF RESOURCE ACCOUNTING IN BUDGETARY INSTITUTIONS.....	111
Ustik-Tatiana MANAGEMENT OF MARKETING STRATEGIC DECISIONS FOR AGRICULTURAL ENTERPRISES BASED ON THE RESULTS OF THE MATRIX ANALYSIS OF THE ASSORTMENT.....	115
Fedyshyn Maiia, Zhavoronok Artur, Kovalchuk Nataliya THE MECHANISM OF STATE REGULATION OF CRISIS IN THE BANKING INDUSTRY IN THE CONDITIONS OF GLOBAL CHALLENGES.....	121
Chaikovska Maryna, Chushankova Valeria MODERN MARKETING TOOLS AND DETERMINANTS IN TERMS OF GLOBALIZATION.....	126
Chmil Alla DYNAMICS OF PRODUCTION AND EXPORT OF HONEY IN UKRAINE.....	131
Chornyi Oleh CONVERGENCE BETWEEN EASTERN EUROPE AND UKRAINE: THE WAYS OF IMPROVEMENT.....	134
Shagina Sofia, Bychkova Natalia THE ROLE OF VALUE DRIVERS IN VALUE-BASED MANAGEMENT CONCEPT.....	138
Shaposhnikova Inna TO THE PROBLEM OF STATE REGULATION OF THE PRIMARY HOUSING MARKET.....	143
Shvets Yuliia INVESTIGATION OF FACTORS INFLUENCING THE EFFICIENCY OF OPERATING MANAGEMENT OF MACHINE-BUILDING ENTERPRISES.....	148
Shyshkina Olena CONCEPTUAL FRAMEWORK FOR DETERMINING THE RISK PROPENSITY OF INDUSTRIAL ENTERPRISES.....	153
Shukurov Neman Alishirin ORGANIZATIONAL MECHANISMS FOR THE DEVELOPMENT OF COMMUNICATION IN THE ADMINISTRATIVE-TERRITORIAL REGIONS OF THE COUNTRY.....	158
Yudina Svetlana, Letuchyj Vladislav, Stepanov Andrey APPROACHES TO ANALYSIS AND ESTIMATION OF ENTERPRISE LOAN FINANCIAL RESOURCES.....	162
Yudina Maryna THE IMPORTANCE OF ACCOUNTING IN IMPROVING THE EFFICIENCY OF FINANCIAL AND ECONOMIC ACTIVITY OF ENTERPRISES.....	169
Yatsenko Olha, Uskova Domenika MODERN DETERMINANTS AND FORMS OF INTERNATIONAL TRADE DISPUTES.....	173

Марченко О. Ю.

аспірант спеціальності «Економіка»
Черкаського державного технологічного університету

Marchenko Alexander

Postgraduate Students, «Economics»
Cherkassy State Technological University

СПЕЦИФІЧНІ РИСИ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

Анотація. У роботі розглянуто сутність явища «інформаційна економіка», його специфічних властивостей, причин виникнення та впливу на соціально-економічні процеси. Представлено підходи науковців та законодавчі вимоги до трактування категорії «інформація». Виокремлено категорію «економічна інформація» як відомості та знання, що стосуються економічного стану різноманітних об'єктів, процесів (зокрема, виробництва, обміну, розподілу та споживання матеріальних благ). Представлено взаємопов'язаність структурних елементів інформації на різних рівнях економічної системи (зокрема, таких як інформаційні ресурси, людські інтелектуальні ресурси, інформаційні системи та бази даних, інформаційна інфраструктура). Визначено ключові властивості економічної інформації. Представлено характерні особливості економічної інформації в умовах інформаційної економіки.

Ключові слова: інформація, економічна інформація, економіка, інформаційна економіка, економічна категорія.

Вступ та постановка проблеми. Під впливом руху світового співтовариства до інформаційної стадії розвитку виникає потреба у дослідженні відповідних соціально-економічних процесів із позиції трансформацій, котрі мають місце у економічних відносинах. На всіх етапах життєдіяльності людини відбуваються динамічні зміни продуктивних сил у ринкових умовах господарювання. Модифікація інформації не лише в один із найважливіших ресурсів та чинників виробництва, а й кінцевий продукт і товар, формує необхідність осмислення причин та наслідків змін, спричинених зростанням ролі інформації у господарсько-економічних процесах.

Усе частіше науковці акцентують увагу на незаперечній ролі інформації у соціально-економічних процесах та стрімкому зростанні цієї ролі протягом останніх десятиліть, що вказує на перехід економічної системи на якісно вищу сходинку розвитку, так звану «інформаційну економіку». Оскільки електронні послуги та інформація зокрема набувають усе більшого значення у повсякденному житті громадян, державному управлінні та економіці у цілому, вибрана тема дослідження є вкрай актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові підходи у даній сфері зосереджені на аналізі, оцінці та дослідженні різних особливостей та складників інформації, форм її прояву в економіці та суспільстві. Так, С.В. Коляденко, О. Мельничук, Д.Б. Кіреев, І.П. Малик присвятили свої праці дослідженню феномену інформаційної економіки. Однак донині так і не вироблено чітких концептуальних підходів до визначення інформації як економічної категорії, її характерних ознак та особливостей, різних форм реалізації в умовах інформаційної економіки.

Метою даної роботи є дослідження характерних особливостей інформації як економічної категорії та її ролі в умовах зростання інформатизації соціально-економічного середовища.

Результати дослідження.

Протягом останніх десятиліть світова спільнота увійшла у нову фазу економічного розвитку, що зумовлено, з одного боку, революцією інформаційних технологій та подальшими технологічними зверненнями, а з іншого – глобалізацією соціально-економічних процесів. Поси-

лення процесів інформатизації та глобалізації в одному часовому проміжку вказує на виникнення нового етапу розвитку світової економіки, що визначається як інформаційна економіка [1, с. 159].

Сьогодні трактування терміна «інформаційна економіка» відрізняються залежно від підходу конкретного дослідника та технології дослідження. Найбільш поширеним є визначення інформаційної економіки як відповідної фази розвитку суспільства, головними продуктами виробництва якої є інформація та знання, які, на думку О. Мельничук, «забезпечують функціонування електронного бізнесу та надання електронних послуг державою за умов мінімізації витрат на пошук інформації» [2, с. 95].

Для інформаційної економіки характерним є зростання ролі інформації та знань у суспільному житті; збільшення питомої ваги інформаційних комунікацій, продуктів та послуг у ВВП країни; формування глобального інформаційного простору, у якому здійснюється ефективна інформаційна взаємодія індивідів, зокрема у зв'язку з доступністю світових інформаційних ресурсів, споживанням відповідних інформаційних продуктів і послуг, прискоренням здійснення операцій і бізнес-процесів, що зменшує їхню вартість [3, с. 103].

І.П. Малика зазначає, що перехід до інформаційної економіки викликаний динамічним зростанням ролі інформації та електронних послуг, а отже, застосуванням ІКТ в економіці, державному управлінні та повсякденному житті громадян. Суспільний розвиток в умовах інформаційної економіки піддається змінам, що спричинено трансформуванням інфраструктури та технологій. Зважаючи на те, що головним продуктом інформаційної економіки є інтелектуальні послуги та наукомісткі товари, найбільш важливими є інформація та знання, які забезпечують розвиток інформаційних технологій. Тому автор визначає інформаційну економіку як тип економіки, в якому продуктивність та конкурентоспроможність суб'єктів господарювання забезпечуються, головним чином, їх здатністю генерувати, обробляти та ефективно використовувати інформацію, засновану на знаннях. В інформаційній економіці інформація є валютою та продуктом [4, с. 27–30]. Зважаючи на такий підхід, варто детальніше розглянути

сутність та характерні риси інформації як економічної категорії в умовах інформаційної економіки.

У науковому обігу термін «інформація» характеризується зазвичай виходячи з класичних значень у межах кібернетики, інформатики, філософії тощо. Зважаючи на різні концептуальні бачення, інформація розуміється як: окреслення змісту повідомлення, одержаного із зовнішнього середовища під час пристосування до нього (Н. Вінер); комунікація та зв'язок, які забезпечують усунення невизначеності (К. Шеннон); спосіб передавання різноманіття (У. Ешбі); форма репрезентації різноманіття (А. Урсул) тощо [5].

Вітчизняне законодавство подає таке визначення категорії «інформація»: це відомості або дані, які можуть бути збереженими на матеріальних носіях або представлени в електронному вигляді [6]. Український економіст Л.Г. Мельник під інформацією розуміє природну реальність, наділену характерними ознаками предметів та явищ природи, котрі відображаються у просторі та часі. Якщо простір є формою буття матерії, котра виражає її протяжність та взаємодію елементів, то час характеризує тривалість існування матерії та послідовність зміни станів [7, с. 11].

Однак репрезентативність даного визначення для економічного середовища є досить низькою. Обмеженість аналізу пояснюється тим, що більшість науковців розглядає інформацію переважно на рівні кількісних характеристик замість чіткої адресної ідентифікації вибраного виду інформації. Доцільно більш чітко окреслити характеристики у структурі чинників виробництва та у формі їх функціонування для конкретної економічної системи, які представляє категорія «інформація» у відповідному контексті. Тому в контексті вибраного вектору дослідження доцільно виокремити саме «економічну інформацію».

М.В. Бондар визначає інформацію (зокрема, економічну) як відомості, повідомлення та знання, що стосуються економічного стану різноманітних об'єктів та процесів. Економічна інформація містить дані про процеси виробництва, обміну, розподілу та споживання матеріальних благ. На думку автора, відповідні дані стають інформацією тоді, коли представляють цінність для вирішення певного завдання [8, с. 168].

Д.С. Безручко пропонує під економічною інформацією розуміти змінену та оброблену сукупність відомостей, котра демонструє стан та хід економічних процесів.

Циркулюючи в економічній системі, вона супроводжує процеси виробництва, розподілу, обміну і споживання матеріальних благ та послуг [5].

Економічний розвиток характеризується взаємодією таких основоположних елементів, як матерія (матеріальні чинники виробництва), енергія (праця людини) та інформація. Ядром економічних процесів є процес перетворення матерії, в якому інформація виконує структурують функцію, а енергія забезпечує швидкість протікання даних процесів. Взаємозалежність матеріальних елементів, які формують відповідні структури, носить інформаційний характер. Відповідні закономірності проявляються зі зростаючою силою в економіці у міру розвитку останньої. При цьому між зміною матеріальних затрат та енергії існує прямо пропорційний зв'язок.

Зростання змін у господарській діяльності відбувається за збільшення рівня інформаційних взаємодій за мінімального розсіювання енергії. Тобто за рівних умов зміна інформаційних потоків перебуває в оберненій залежності від зміни матеріальних та енергетичних затрат. Інформація в економіці виступає як самоорганізований чинник. Процес інформатизації соціально-економічної сфери складається з трьох взаємопов'язаних складників: медіатизації (вдосконалення засобів збору, збереження, обміну та розповсюдження інформації); комп'ютеризації (поліпшення засобів пошуку та опрацювання інформації); інтелектуалізації (розвиток навичок сприйняття та породження інформації) [5].

Циркуляція інформаційних потоків у системі характеризує інформаційний обмін. Усі структури інформації на різних рівнях економічної системи є взаємопов'язаними, що являє собою організаційну єдність економіки. Відповідні зв'язки динамічні, а тому зміни в елементах однієї структури у даний момент часу спричиняють зміни в інших структурах у подальшому, що трансформує вихідну структуру. Дані хвилеподібної трансформації добре простежуються, наприклад, на рівні підприємства (рис. 1).

Зважаючи на відсутність єдиного концептуального підходу до сутності категорії «інформація», варто виокремити три основні форми її функціонування в економічній системі. У першому випадку це дані, необхідні контрагентам для здійснення раціонального розподілу ресурсів (складник трансакційних витрат). При цьому, оскільки інформація є асиметричною, раціональність у прийнятті рішень економічними агентами залежатиме

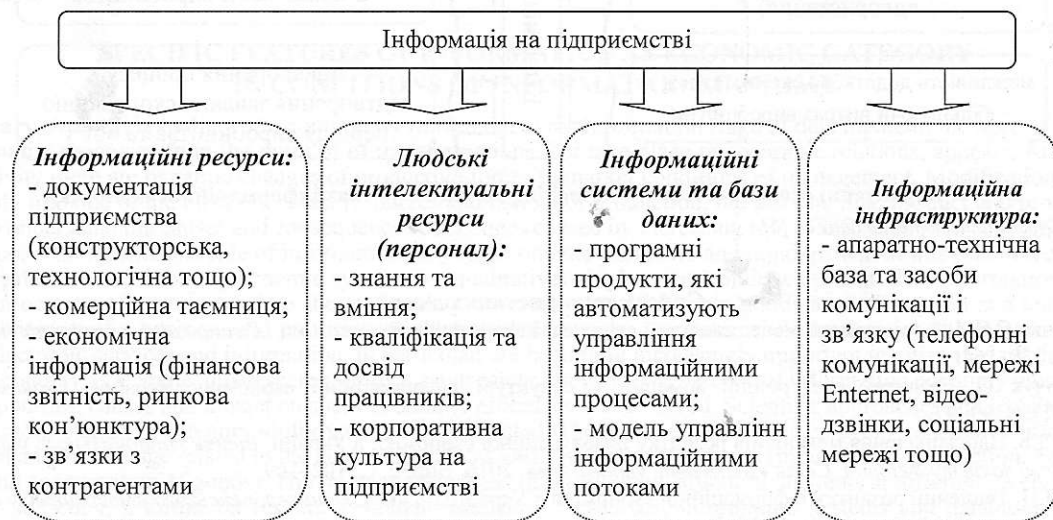

Рис. 1. Структуризація інформації на рівні підприємства

Джерело: складено автором за даними [9, с. 125–126].

від рівня економії не лише матеріальних витрат, а й власних інтелектуальних зусиль для її пошуку.

По-друге, інформація є системоутворюючим чинником. Саме сучасні технології передавання забезпечили перетворення інформації на один із головних факторів економіки. Для інформації притаманна універсальність: вона виступає у ролі як засобу та предмету праці, так і кінцевого продукту.

По-третє, інформація є важливим елементом інформаційно-комунікаційних технологій (а саме технологій обробки інформації). Даний напрям демонструє одну з найхарактерніших особливостей сучасної інформаційної економіки – забезпечення зворотного зв'язку та спроможність інформації до самовпливу.

Багатогранність економічної інформації пояснюється тим, що вона демонструє єдність визначеності та невизначеності. Проте, як зазначалося, інформація є сукупністю відомостей, що унеможливорює невизначеність. Невизначеність інформації пов'язана з імовірнісним характером руху матерії. Невизначеність також виникає, з одного боку, через вплив на об'єкт дослідження інших об'єктів, а з іншого – під впливом мобільності та постійного розвитку об'єкта.

Зважаючи на вищезазначене, варто виокремити основні функції, властиві інформації в економіці:

- вплив на результати прийнятих економічними агентами рішень;
- фактор виробництва (засіб праці);
- виробнича сировина (предмет праці);
- забезпечення виробничих процесів (зокрема, конструкторське, технологічне та організаційно-управлінське);
- засіб удосконалення виробничих систем та впровадження інновацій;
- складник праці (знання та інтелектуальний капітал);
- продукт праці (об'єкт купівлі-продажу, формуючи інформаційний ринок);
- суспільне благо;

- підвищення ефективності економіки за рахунок розвитку інформаційних технологій;
- визначення рівноважного стану економічної системи (будучи елементом ринкового механізму) [5].

Економічна інформація є економічним ресурсом, який бере активну участь у процесі суспільного виробництва й відтворення. Тобто інформаційні ресурси характеризуються не лише виробничою, а й відтворювальною функцією (перетікаючи в знання, інформація знову трансформується у конкретну інформацію). Разом із цим інформації притаманна низка особливостей, які вирізняють її з-поміж інших традиційних ресурсів (рис. 2).

Інформація поряд з організаційними ресурсами може забезпечити зростання ефективності виробництва без суттєвого підвищення споживання традиційних чинників (праця, земля, капітал). Тобто інформаційний вектор розвитку економіки є поєднанням екстенсивного та інтенсивного напрямів економічного зростання постіндустріальних економічних систем.

Висновки. Отже, використовуючи поширені у наукових колах підходи до трактування категорії «інформація» залежно від форм прояву, її варто розглядати як: дані (повідомлення) економічним агентам, які цього потребують; структуруючий елемент економіки; елемент ІКТ. При цьому варто окремо розглядати термін «економічна інформація» як сукупність відомостей, що характеризують стан використання (обробки) даних у господарській діяльності відповідно до рівня розвитку виробничих чинників та сформованих економічних відносин. Відповідно, можна виокремити такі характерні особливості економічної інформації в умовах інформаційної економіки: швидкість розповсюдження, невичерпність у споживанні, можливість додатково скористатися без збільшення витрат виробництва, визначальний чинник характеру та можливості виробництва. Своєю чергою, це може бути теоретичною основою для розроблення стратегії забезпечення розвитку інформаційної економіки, що є перспективою подальших досліджень.

Рис. 2. Характерні особливості економічної інформації в умовах інформаційної економіки

Джерело: побудовано автором за даними [5]

Список використаних джерел:

1. Коляденко С.В. Інформаційний менеджмент як складова інформаційної економіки. *Галицький економічний вісник*. 2016. № 2. С. 158–164.
2. Мельничук О. Розвиток електронної комерції у структурі інформаційної економіки України. *Економіка*. 2014. № 8(161). С. 93–97.
3. Кірсев Д.Б. Вдосконалення механізмів розвитку інформаційної економіки в Україні? *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія «Державне управління»*. 2016. Вип. 2. С. 102–109.
4. Малик І.П. Тенденції розвитку інформаційної економіки в Україні. *Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту*. 2013. Вип. 1(14). С. 25–34.
5. Безручко Д.С. Ключові особливості інформації як економічної категорії. *Ефективна економіка*. 2012. № 12. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1630> (дата звернення: 23 листопада 2019 р.).

6. Закон України «Про інформацію» від 2.10.1992 № 2657-XII, зі змінами від 16 липня 2019 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2657-12> (дата звернення: 24 листопада 2019).
7. Мельник Л.Г. Информационная экономика : монография. Сумы : Университетская книга, 2003. 288 с.
8. Бондар М.В. Економічна інформація та її використання в моделях. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2015. № 4(1). С. 168–172.
9. Тесленок І.М., Кучеренко М.О. Сутність і структура інформаційного потенціалу підприємства. *Бізнес Інформ*. 2011. № 6. С. 124–127.

References:

1. Koliadenko S.V. (2016) Informatsiyni menedzhment yak skladova informatsiynoi ekonomiky [Information management as a component of information economy]. *Halyskyi ekonomichnyi visnyk* [Galician Economic Bulletin], vol. 2. pp. 158–164.
2. Melnychuk O. (2014) Rozvytok elektronnoi komertsii u strukturi informatsiynoi ekonomiky Ukrainy [Development of e-commerce in the structure of Ukrainian information economy]. *Ekonomika* [Economy], vol. 8(161). pp. 93–97.
3. Kirieiev D.B. (2016) Vdoskonalennia mekhanizmiv rozvytku informatsiynoi ekonomiky v Ukraini [Improvement of information economy development mechanisms in Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu tsyvilnoho zakhystu Ukrainy. Seriya : Derzhavne upravlinnia* [Bulletin of the National University of Civil Protection of Ukraine. Series: Public Administration], vol. 2. pp. 102–109.
4. Malyk I.P. (2013) Tendentsii rozvytku informatsiynoi ekonomiky v Ukraini [Trends in Ukrainian information economy development]. *Visnyk Shkhidnoevropeiskoho universytetu ekonomiky i menedzhmentu* [Bulletin of the Eastern European University of Economics and Management], 2013. vol. 1(14). pp. 25–34.
5. Bezruchko D.S. (2012) Kliuchovi osoblyvosti informatsii yak ekonomichnoi katehorii [Key features of information as an economic category]. *Elektronnyi zhurnal «Efektyvna ekonomika»* [Electronic journal Effective Economy], vol. 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1630> (accessed 23 November 2019).
6. Закон України «Про інформацію» від 2.10.1992 р. № 2657-XII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 2019 р., № 2704-VIII із змінами від 16 липня 2019 року. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2657-12> (accessed 24 November 2019).
7. Melnyk L.H. (2003) *Ynformatsyonnaia ekonomika: monohrafiya* [Information economy: monograph]. Sumy: YTD «Unyversytetskaia knyha».
8. Bondar M.V. (2015) Ekonomichna informatsiia ta yii vykorystannia v modeliakh [Economy information and its using in models]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky* [Bulletin of the Khmelnytsky National University. Economic science], vol. 4(1). pp. 168–172.
9. Teslenok I.M., Kucherenko M.O. (2011) Sutnist i struktura informatsiynoho potentsialu pidpriemstva [The essence and structure of enterprise's information potential]. *BiznesInform* [BusinessInform], vol. 6. pp. 124–127.

СПЕЦИФИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ИНФОРМАЦИИ КАК ЭКОНОМИЧЕСКОЙ КАТЕГОРИИ В УСЛОВИЯХ ИНФОРМАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ

Аннотация. В работе рассмотрены сущность явления «информационная экономика», ее специфические свойства, причины возникновения и влияния на социально-экономические процессы. Представлены подходы ученых и законодательные требования к характеристике категории «информация». Выделена категория «экономическая информация» как сведения и знания, касающиеся экономического состояния различных объектов, процессов (в частности, производства, обмена, распределения и потребления материальных благ). Представлена взаимосвязь структурных элементов информации на разных уровнях экономической системы (в частности, таких как информационные ресурсы, человеческие интеллектуальные ресурсы, информационные системы и базы данных, информационная инфраструктура). Определены ключевые свойства экономической информации. Представлены характерные особенности экономической информации в условиях информационной экономики.

Ключевые слова: информация, экономическая информация, экономика, информационная экономика, экономическая категория.

SPECIFIC FEATURES OF INFORMATION AS ECONOMIC CATEGORY IN CONDITIONS OF INFORMATION ECONOMY

Summary. According to the world community movement to the information stage of development, the need of studying the socio-economic processes from the point of transformations that take place in economic relations, appears. At all stages of human activity there are dynamic changes of productive forces in market conditions of management. Modification of information not only into one of the most important resources and factors of production, but also the final product and product, creates the need to understand the causes and consequences of changes caused by increasing role of information in economic processes. Scientists point to indisputable role of information in socio-economic processes and rapid growth of this role in recent decades, which indicates the transition of economic system to a qualitatively higher stage of development, the «information economy». Information economy is an appropriate stage of society development which main goods are information and knowledge that ensure functioning of e-business and provision of electronic services by the state, while minimizing the information seeking costs. As electronic services and information, in particular, are becoming increasingly important in citizens' daily lives, government and economy as a whole, this research subject is extremely relevant. The essence of information economy phenomenon, its specific properties, causes and impact on socio-economic processes is considered. Scientists approaches and legislative requirements for interpretation of category «information» are presented. There was separated the category «economic information» as information and knowledge related to the economic state of various objects, processes (in particular, production, exchange, distribution and consumption of goods). The interconnectedness of information structural elements at different levels of economic system (in particular, information resources, human intellectual resources, information systems and databases, information infrastructure) is presented. The key properties of economic information are identified. The characteristic features of economic information in conditions of information economy are presented.

Key words: information, economic information, economy, information economy, economic category.